

Uczestnicy konferencji podkreślali zasadność organizowania podobnych spotkań, które umożliwiają wymianę wiedzy i doświadczeń oraz integrację środowiska. Dla IINiB UMCS wydarzenie stało się okazją do zacieśnienia współpracy z pracodawcami i przedyskutowania kwestii dotyczących realizowanego modelu kształcenia. Forum niewątpliwie przyczynia się do scalenia środowiska bibliologów, informatologów i bibliotekarzy z Lublina i Lubelszczyzny. W najbliższym czasie planowane są kolejne, cykliczne spotkania.

Anita Has-Tokarz

Renata Malesa

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

**Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Z dziejów książki i prasy.
Przegląd badań za lata 2013–2015”
(Bydgoszcz, 27 listopada 2015 r.)**

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSB.2016.016>

Dnia 27 listopada 2015 r. odbyła się III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Z dziejów książki i prasy. Przegląd badań za lata 2013–2015” zorganizowana przez Katedrę Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Było to kolejne w tym ośrodku spotkanie historyków książki i prasy i już sam fakt cykliczności przyniósł owoce w postaci referatów będących kontynuacją wcześniejszych opracowań, poszerzeniem lub pogłębieniem badanych tematów. Zaobserwować nawet można było podejmowanie zagadnień zasygnalizowanych na wcześniejszych konferencjach przez innych badaczy, dzięki czemu bydgoskie spotkania stają się rzeczywistym forum komunikacji w nauce.

Referaty swoim zakresem objęły bardzo szerokie spektrum zagadnień, od historii starożytnej do współczesnych zjawisk na rynku książki. Konferencja została podzielona na dwa bloki tematyczne: pierwszy zajmujący się historią książki i bibliotek oraz drugi, w którym omówiono problemy prasy polskiej XIX–XXI w.

Do najdawniejszej historii książki sięgał referat poświęcony rozwojowi czytelnictwa i bibliotek hiszpańskich, utrzymywaniu się antycznych zwyczajów kulturowych i pisarskich pod rządami Germanów w VII w. (Dariusz Spychała). W zagadnienia książki średniowiecznej wkroczył Andrzej Wałkowski, omawiając rolę kulturotwórczą opatów mogileńskich XII–XIII w., ich poziom wykształcenia i pisarskie osiągnięcia. Tematyka bibliotek klasztornych dotyczyła analizy inwentarzy bibliotek dominikańskich i bernardyńskich XVII–XX w. (Tomasz Stolarczyk), skrajnie lakoniczne opisy ksiąg w tych wcześniejszych ukazują, że metodyka bibliotekarska była w powijakach i dopiero inwentarz XX-wieczny prezentuje strukturę pozwalającą na identyfikację ksiąg na podstawie ich opisów.

Największy zestaw tematów związany był – zgodnie z miejscem, w którym odbyła się konferencja – z Pomorzem. Regionalizm ten był widoczny w wystąpieniach sześciu prelegentów. Geograficzne rozmieszczenie pomorskich ośrodków drukarskich w XVI–XVIII w. zostało ukazane podczas prezentacji starych druków zgromadzonych w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bydgoszczy (Joanna Matyasik). Znaczenie Gdańska jako europejskiej metropolii XVI–XVIII w. ukazano przez pryzmat korespondencji (Daria Keiss-Dolińska) zgromadzonej w bazie Early Modern Letters Online (EMLO). Cechowe archiwalia gdańskie były przedmiotem dwóch referatów: przedstawiono księgi dokumentalne cechu piekarskiego, akcentując kulturowe aspekty działalności organizacji rzemieślniczych (Zdzisław Kropidłowski), oraz ukazano rozmach i skalę wędrówek czeladniczych udokumentowanych w księdze introligatorów (Elżbieta Pokorzyńska). Przedstawiono twórczość mniej znanego XVIII-wiecznego uczonego i nauczyciela gdańskiego Andrzeja Schotta (Agnieszka Witczak). Tematycznie związany z pomeranikami był referat poświęcony patriotycznej działalności Adama Grzymały-Siedleckiego, Bernarda Chrzanowskiego i Kamila Kantaka (Jerzy Konieczny).

Dzieje książki w innych regionach ziem polskich były znacznie słabiej reprezentowane. Referat poświęcony publikacjom naukowym w Królestwie Polskim (Magdalena Kwiatkowska) koncentrował się na kwestii

mecenatu: prywatnego, autorskiego (nakład własny), społecznego (Kasa im. Mianowskiego) i prywatno-społecznego (prenumerata i subskrypcja), a nawet dopatrywano się znamion mecenatu w działaniach profesjonalnych edytorów, wydających niedochodową literaturę naukową. Referat poświęcony lwowskiej Bibliotece Baworowskich (Agnieszka Biały, Karol Makles) omawiał dzieje powstawania kolekcji, punkt ciężkości położono na odnalezienie źródła do dziejów Biblioteki w postaci księgi rachunkowej. Dwa referaty (Mariusz Zawodniak, Renata Aleksandrowicz) poświęcone były literaturze i czytelnictwu w historycznych i politycznych realiach okresu tużpowojennego. W najnowsze dzieje książki wprowadzało omówienie przemian rynku wtórnej książki, jakie dokonały się od zmian ustrojowych w 1989 r. (Grzegorz Nieć).

Z kolei w części prasoznawczej zaprezentowano jedenaście zróżnicowanych referatów. Jedno z wystąpień przenosiło odbiorców do czasów XIX i XX w., albowiem autor (Mirosław Kuczkowski) omówił tematykę pism tercjarzy franciszkańskich z tego okresu.

Pozostałe referaty przedstawiały dorobek czasopiśmienniczy XX i XXI w. Dwa z nich przybliżyły periodyki Drugiej Rzeczypospolitej związane zawodowo z systemem edukacji. Jolanta Dzieńniakowska wykazała istnienie spójnego systemu informacyjnego przedwojennych władz oświatowych w postaci różnego rodzaju czasopism kierowanych do nauczycieli. Natomiast Monika Olczak-Kardas skupiła się na czasopiśmie „Śpiew w Szkole”, na łamach którego wyszukiwała zagadnień oscylujących wokół szeroko rozumianej tematyki książkowej. Trzy kolejne referaty koncentrowały się na periodykach konkretnego regionu. Zaprezentowany został zatem stan badań prasy województwa podlaskiego XX w. (Jadwiga Sadowska), zbiór toruńskich czasopism okresu międzywojnia o tematyce sportowej (Piotr Rudera) oraz kolekcja tytułów prasy regionalnej po 1989 r., w której obecny był język kaszubski (Eugeniusz Pryczkowski).

Prasa jest niezwykle istotnym i ciekawym źródłem badawczym, wykorzystywanym bardzo chętnie przez współczesnych badaczy. I tak kolejne referaty zawierały: analizę czasopism o tematyce fantastycznej ukazujących się w Polsce w latach 1982–2015 (Jolanta Korczyńska), przegląd literatury dotyczący żnińskiego dwutygodnika „Moja Przyjaciółka” (Katarzyna Wodniak) oraz syntetyczne ujęcie miesięcznika społeczno-kulturalnego „Magazyn Familia” z lat 2008–2011 (Evelina Kristanova).

W bloku prasoznawczym bliżej zaprezentowany został również periodyk o Wałbrzychu i ziemi wałbrzyskiej „Waldenburger Heimatbote” z lat 1949–2013 jako przykład pisma z gatunku prasy wypędzonych. Na jego łamach autor (Zbigniew Gruszka) doszukiwał się tematyki związanej z książką, zwłaszcza regionalną.

Zamykającym, choć także lekko wykraczającym poza prasoznawstwo, był referat poświęcony rozwojowi wydawnictw mangi w Polsce w latach 2010–2015 (Magdalena Ostrowska).

Ostatnia grupa referatów miała charakter informatologiczny lub bibliometryczny. Dokonywano przeglądu dorobku naukowego z ostatnich lat na polu historii książki i prasy (Bernardeta Iwańska-Cieślik, Marcin Karwowski, Kazimierz Adamczyk), analizowano zasobność i sposób opisu kolekcji inkunabułów w bibliotekach cyfrowych (Paweł Marzec), oraz metody kreowania wizerunku przez biblioteki naukowe na ich stronach internetowych (Katarzyna Domańska).

Duża liczba zgłoszeń i uczestnictwo badaczy z wielu ośrodków, w których prowadzone są badania księgo- i prasoznawcze (Łódź, Kielce, Kraków, Katowice, Wrocław, Gdańsk, Toruń, Zielona Góra), dowodzi, że pomimo tego, iż programy nauczania, a nawet całe kierunki studiów są przebudowywane i w centrum uwagi staje informacja naukowa, media i nowoczesne bibliotekarstwo, to bibliologia i prasoznawstwo w ujęciu historycznym wciąż stanowią atrakcyjne pole badawcze zarówno dla doświadczonych uczonych, jak i dla młodych naukowców, wkraczających dopiero na swą drogę zawodową.

Elżbieta Pokorzyńska

Joanna Gomoliszek

Katedra Informacji Naukowej i Bibliologii
Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

